

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi polji. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za pol leta 1 gld. 80 kr., za četrt leta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrt leta 1 gld. 15 kr. nov. den.

V Ljubljani v sredo 21. decembra 1864.

Gospodarske stvari.

Gospodarske skušnje.

* Vrednost hlevnega gnoja — pametnim gospodarjem v prevdarek. Hlevni gnoj ali gnoj, ki ga gospodar od živine v hlevu dobiva, ima vse to v sebi, kar iz klaje, ki jo je živina povžila, se ni spreobrnilo v kri, in živina ni izpuhtela po pljučih in koži; zraven tega je v gnoji tudi stelja. Iz tega se kaže, da se vrednost hlevnega gnoja drugač prerajati ne dá, kakor po delih, iz katerih obstoji; da je tedaj različen po bolji ali slabem krmu (klaji) in po stelji, se samo po sebi razume. Kdor živino z zrnjem in deteljo pita, dobiva od nje drugačen gnoj, kakor če ji le sena in slame poklada; kdor živini ne nastilja ali ji le slabo steljo daje, pridela drugačen gnoj, kakor uni, ki ji več ali manj stelje privoščil. Navadno se hlevni gnoj po vozovih prerajtuje, vozovi pa po centih. Al vprašamo: koliko pa jih je, da so voz gnoja vagali? In kakošen je še razloček med gnojem in gnojem potem, kakor je gnoj bolj ali manj gnjil, bolj ali manj voden, bolj rahlo v hlevu ležal ali pa bolj stlačen bil.

Kdor 10 vozov rese (resjá) med en voz živinskega gnoja pomeša, vendar ne bo mislil, da je 11 vozov živinskega gnoja na polje izvozil, — in res ga ni, zakaj ničesa drugega ni pripeljal na polje, kakor 10 vozov rese in en voz živinskega gnoja. Le kar gnoj v sebi ima, to mu dá vrednost.

Žito, detelja, slama in sočivje imajo v sebi največ živalskih gnjiličnih redivnih reči, pa tudi največ živeža za rastline; kdor tedaj svojo živino redi s tečno klajo, po njenem gnoji tudi svoje njive dobro redi. Kdor pa živini slame poklada, dobí od živine slab gnoj, s katerim ne bo svojega polja veliko zboljšal; nikar naj se ne čudi, ako iz slame zrnja ne prideluje.

Vse to je gôla resnica. Vprašamo le: ali jo poznajo vsi naši gospodarji? Žalibog da ne! zakaj večidel po kupih rajtajo gnoj, ne pa po tem, kaj je v teh kupih.

* Dobro deteljno seme dobí gospodar, ako detelji glavice potrga ali jih požanje, kadar so popolnoma zrele, ne pa kosí; če se pokosí, se večidel najboljše seme pogubi in ostane le nezrelo. Ako ga daš požeti in v žakljih domú nesti, se lahko izberó najbolj zrele glavice. S tem ni veliko dela, pa v svesti si moreš biti prav dobrega semena.

* Močne in velike piščeta si izredi gospodinja po nasvetu Gronovem lahko tako, da dá le najtežje jajca valiti. Po njegovih obilnih skušnjah je mlado pišče, ko se je iz jajca izleglo, ravno za tretji del ložje kot jajce. Med jajci in jajci pa, kar se tiče nje teže, je velik razloček. Tedaj naj si gospodinja izbere za valjenje najtežjih jajc.

* Kako se dajo žlahni kostanji hitro pa gotovo izrediti. Jeseni naj se izkopajo mladi, za prst debeli hrastiči, kolikor mogoče, s koreniki vred, in naj se presadijo v drevesnici v prav dobro zemljo, kjer se eno leto pustijo. Ko so zadosti odrasčeni, se prerežejo šest palcev nad tlami in se jim kostanjev cepič vcepi, ki naj bo dobre, in sicer najboljše, maronske sorte. Če se cepič prime, rase drevo hitro, kakor vsako drugo sadno drevo, in še hitreje ko divji kostanj. Tako požlahnjeni kostanji, ne le da kinčajo kraj, kjer rastejo, so tudi zeló koristni. — V Ukrajni na Ruskem je tako požlahnovanje kostanjev sploh navadno.

Gospodarske novice.

* Bombaž ali pavolo so začeli pridelovati tudi v našem cesarstvu, kjer ste podnebje in zemlja zato, kakor v južnih krajih Beneškega, v primorji dalmatinskem in v nekterih podonavskih krajih vojaške granice. V Dalmaciji so skušali to lani in posebno letos; ministerstvo je poslalo semena in poduk, kako s pavolo ravnati; kdor se je posebno pridno skazal, je dobil darilo od 5 do 25 cekiuov. Dalmatinci so se pridno poprijeli teh skušnj; nadjati se je, da bo stvar veselo napredovala.

* Žveplen klej (Schwefelkitt) za trte, ki so bile spomladi obrezane in preveč soka izcejajo, priporoča baron Babo; dobiva se ta klej v štacuni Reithoffer-jevi na Dunaji.

* Slepárstva z deteljnim semenom je čedalje več, tako, da v nekterih deželah že ni prav čiste detelje dobiti. Slepárji narejajo pesek, ki je detelji tako podoben, da ga tudi izurjen trgovec komaj razloči. Tudi z indigo barvajo deteljo.

* Novo pomoč zoper bolezen grozdja so iznajdli na Francozkem. 1 funt kuhinske soli se raztopí v 20 bokalih vode; okoli trtne korenine se izkoplje zemlja 5 palcev globoko; pod noč, ko je že hladno, se vlije ta slana voda v izkopano luknjo, ktera se potem zopet s prstjó pokrije. 14 dni potem je bila trta z grozdem vred popolnoma zdrava; grozdje je bilo skor za pol debelejše.

* Posebno dobra višnja se imenuje grozdna višnja (Trauben- ali Bouquetweichsel). Dobiva se v Frauendorfu po vredništvu časnika „Frauendorfer Blätter.“ Ta višnja zori meseca julija (malega srpana); že na mladih drevescih visí na enem peclji po 3 — 5 višenj, na starejih drevesih po 5 jagod v enem šopku. Drevó je kmali zeló rodovitno. Zdrave take drevesca veljajo po 30 kraje.